

Т.В. Кулинич, канд. екон. наук (*ХТЕК КНТЕУ, Харків*)

І.В. Руденко, канд. екон. наук., доц. (*ХТЕК КНТЕУ, Харків*)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Український бізнес, підприємницькі структури ще з часів становлення української держави, спрямовують свої інвестиції у найприбутковіші галузі господарської діяльності. Оскільки, як зазначено у ст. 42 Господарського кодексу України: «Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку» [1]. Саме одержання прибутку, його максимізація є найголовнішою метою сучасного підприємницького сектору. Але сучасні підприємці, орієнтуючись лише на економічні результати, «забувають» про соціальні результати, прописані в Господарському кодексі. Тим самим загострюються соціальні проблеми країни – низькі зарплати та пенсії, зростання цін, безробіття, високі комунальні платежі та інші.

Сьогодні динамічно розвиваючись в європейських країнах, соціальне підприємництво вирішує проблеми безробіття, соціального захисту, громадського залучення тощо. Головна місія соціального підприємництва – приносити користь суспільству [2].

Поняття «соціальне підприємництво» відносно нове й незрозуміле для більшості українців, хоча Європа з ним знайома вже довгий час.

Соціальне підприємництво – це нестандартний підхід, соціальна відповідальність. Соціальні підприємці – це новатори, які використовують інноваційні ідеї та різні ресурси для вирішення соціальних проблем. Їхня діяльність приводить до стійких позитивних соціальних змін і поширюється на такі галузі, як освіта, охорона довкілля, боротьба з бідністю, захист прав людини тощо. Метою соціального підприємництва є задоволення потреб суспільства за рахунок отримання прибутку від бізнесу.

Соціальне підприємництво засновується на соціальному капіталі громадських організацій і стає особливо дієвим у контексті місцевої громади. Такий інноваційний інститут розвитку покликаний задовольнити ті потреби членів громади, які державний сектор не може задовольнити, а приватний ігнорує.

У ролі соціальних підприємців сьогодні виступають в основному некомерційні організації, які розвивають свою господарську діяльність. Тобто, саме цей сегмент може бути базою для формування і розвитку соціальних підприємств [3].

Найпоширеніше визначення соціального підприємництва належить Грегору Дізу, який виділив п'ять факторів, що його визначають [4]:

- прийняття на себе місії створення і підтримки соціальної цінності (блага);
- виявлення й використання нових можливостей для реалізації вибраної місії;
- здійснення безперервного процесу інновацій, адаптації та навчання;
- рішучість дій, не обмежена географічним розміщенням ресурсів;
- висока відповідальність підприємця за результати своєї діяльності – як перед безпосередніми клієнтами, так і перед суспільством.

Соціальне підприємництво допомагає виконувати такі функції:

- надавати державні послуги в новий спосіб і задовольняти потреби громади;
- створювати робочі місця; збагачувати професійний досвід людей;
- розвивати громади, залучаючи до громадського життя маргіналізовані групи;
- знижувати соціальну напругу;
- розширювати активність громадян, які можуть самостійно розв'язувати свої проблеми та брати відповідальність за своє життя;
- відроджувати сільські й міські території та поліпшувати їхню соціальну інфраструктуру;
- підтримувати громадські ініціативи, інноваційні проекти й творчу активність тощо.

Отже, соціальне підприємництво виконує функції адаптації до кризових умов [5].

Найбільшою проблемою розвитку соціального підприємництва є те, що соціальні підприємці не мають змогу конкурувати за фінансові ресурси з іншими підприємствами. У соціальних підприємств, що створюються для вирішення соціальної проблеми, як правило, стартових інвестицій немає [6].

Для розвитку соціального підприємництва в Україні необхідні певна підтримка з боку держави: пільгове оподаткування, або звільнення від податків, пільгове кредитування, або надання

безвідсоткових кредитів тощо. Також розвитку соціального підприємництва сприятиме поширення інформації серед населення про ідеї та напрямки соціального підприємництва. Функціонуючий бізнес в Україні повинен відчувати переваги здійснення соціального підприємництва, перейти на новий рівень бізнесу, що має на меті покращення якості життя населення країни, а особливо – соціально незахищених верств населення.

Інформаційні джерела:

1. Господарський кодекс України в останній чинній редакції від 07.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 06.10.2019).

2. Про соціальне підприємництво. URL: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/baza-znan/biblioteka-sotsialnoho-pidpriyemtsia/81-pro-sotsialne-pidpriemnytstvo>

3. Волкова М.В., Шевченко В.С. Роль соціального підприємництва у забезпеченні сталого розвитку України. Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. URL: <https://periodicals.karazin.ua> (дата звернення 06.10.2019).

4. Наумова М. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Україна: аспекти праці. Соціальна політика №4. 2014. с.34–39.

5. Голуб'як Н.Р. Соціальне підприємництво як механізм вирішення соціально-політичних проблем. 2017. № 2. С.16-20.

6. Давидовська Г.І. Проблеми соціального підприємництва в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 7. Ч.1. С 106-109.